

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060308

DOM
2018-05-15
Stockholm

Mål nr
M 6469-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-06-15 i mål nr M 1961-16, se bilaga A

PARTER

Klagande K.J.

Ombud: Advokaterna H.S. och M.W.

Motparter

1. Länsstyrelsen i Västernorrlands län

2. Statkraft Sverige Vind II AB

Ombud: Advokat M.F. och jur.kand. I.S.F.

SAKEN

Ändringstillstånd avseende ändrad höjd av vindkraftverk vid vindpark Björkhöjden-Björkvattnet i Ragunda kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1391478

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–15:00
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

K.J. har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska avvisa ansökan om ändringstillstånd avseende ändrad höjd av vindkraftverk vid vindpark Björkhöjden-Björkvattnet, Ragunda kommun och Sollefteå kommun.

Statkraft Sverige Vind II AB och **Länsstyrelsen** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna i målet har utvecklat sin talan i huvudsaklig överensstämmelse med vad som framgår av mark- och miljödomstolens dom.

Mark- och miljööverdomstolen har förelagt parterna samt Ragunda och Sollefteå kommuner att yttra sig över frågan om 16 kap. 4 § miljöbalken är tillämplig även vid, såsom i detta fall, en ansökan om ändringstillstånd. Av 16 kap. 4 § miljöbalken framgår att tillstånd till en anläggning för vindkraftverk får ges endast om den kommun där anläggningen avses att uppföras har tillstyrkt det.

Sollefteå kommun har uppgett att kommunen inte berörs eftersom de vindkraftverk som ändringarna berör inte är belägna inom kommunens område.

Ragunda kommun anser att 16 kap. 4 § miljöbalken inte är tillämplig men, för det fall att Mark- och miljööverdomstolen skulle komma fram till att bestämmelsen är tillämplig, tillstyrks ansökan om ändringstillstånd.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen bedömer att kommunal tillstyrkan enligt 16 kap. 4 § miljöbalken krävs för ifrågavarande ansökan om ändring (jfr Mark- och miljööverdomstolens domar 2018-05-15 i mål nr M 6227-17, M 6228-17 och dom 2018-05-14 i mål nr M 9183-17).

Ragunda kommun har, för det fall Mark- och miljööverdomstolen skulle komma fram till att bestämmelsen om kommunal tillstyrkan är tillämplig, tillstyrkt ändringsansökan. Sollefteå kommun har uppgett att de inte berörs av ansökan då de verk som omfattas av ansökan inte ligger på kommunens område. Mot denna bakgrund finner Mark- och miljööverdomstolen att de formella förutsättningarna, såvitt gäller kommunal tillstyrkan, får anses uppfyllda.

När det gäller frågan om samrådet inför ansökan gör Mark- och miljööverdomstolen samma bedömning som mark- och miljödomstolen, nämligen att det genomförda samrådet inte är behäftat med sådana brister som skulle utgöra skäl att avvisa ansökan. Mark- och miljödomstolens dom ska därför stå fast.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anna Tiberg, Gösta Ihrfelt, referent, och Ralf Järtelius samt f.d. tekniska rådet Staffan Lagergren.

Föredragande har varit hovrättsrådet Gösta Ihrfelt.

ÖSTERSUNDS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-06-15
meddelad i
Östersund

Mål nr M 1961-16

KLAGANDE

1. K.J.

5. S.B.

Ombud:
Advokat M.W. och Bitr.
jurist H.S.F.

6. T.B.

7. T.B.

2. B.F.

8. B.N.

3.T.E.

Ombud: A.N.

4.G.B.

MOTPARTER

1. Länsstyrelsen i Västernorrlands län

2. Statkraft Sverige Vind AB (tidigare Statkraft SCA Vind II AB)

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Västernorrlands läns, miljöprövningsdelegationen, beslut
2016-07-06 i ärende nr 551-3011-16, se **bilaga 2**

SAKEN

Ändringstillstånd avseende ändrad höjd av vindkraftverk vid vindpark Björkhöjden-
Björkvattnet i Ragunda kommun och Sollefteå kommun

Dok.Id 264750

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 708 831 28 Östersund	Storgatan 6	063-15 06 00 E-post: ostersunds.tingsratt@dom.se www.ostersundstingsratt.domstol.se	063-15 06 88	måndag – fredag 08:00-16:00

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.

YRKANDEN M.M.

K.J. har yrkat i första hand att mark- och miljödomstolen avvisar bolagets ansökan och i andra hand att domstolen beslutar de sju verken närmast hans fastigheter inte får höjas. Till stöd för sin talan har han anfört bl.a. följande. Han äger två skogsfastigheter som gränsar till vindkraftparken Björkhöjden-Björkvattnet och ska som särskilt berörd bli inbjuden till samråd, vilket inte har skett. Detta har medfört en sådan brist vid genomförandet av samrådet att grund för avvisning föreligger. Bolaget har inte redovisat miljökonsekvenserna för hans fastigheter. Mot bakgrund av fritidshusets läge i nära anslutning till vindparkens etableringsområde föreligger en risk att begränsningsvärden för bl.a. buller och skuggbildning överskrids och det föreligger därmed också en brist i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB). Andrahandsyrkandet avser sju vindkraftverk på vänstra sidan av Björkvattnets delområde som inte ska tillåtas på grund av störningar i form av buller, skuggor och negativ påverkan på landskapsbilden.

B.F., T.E., B.N., T.B., G.B., S.B., T.B. har yrkat att mark- och miljödomstolen upphäver miljöprövningsdelegationens (MPD) beslut såvitt avser ökning av vindkraftverkens totalhöjd. Till stöd för sin talan har de anfört bl.a. följande. Allemansrätten är satt ur spel och områdena runt byarna Fullsjön och Sörviken blir ett gigantiskt industriområde. Ljudproblemen i de befintliga parkerna är inte lösta. Det finns inte något vetenskapligt belägg eller forskning som visar att ljudalstringen blir mindre ju högre verk som byggs; tvärtom orsakar högre och större vindkraftverk högre nivåer av lågfrekvent ljud. Det saknas kumulativa beräkningar av ljud och buller samt en samlad analys av oberoende part av samtliga vindparkers ljudpåverkan. Vid beräkningarna ska fabrikat, modell och höjd på alla ingående verk anges och de exakta koordinaterna för vindkraftverken ska framgå. Både inom- och utomhusvärden ska redovisas. Mätningar ska ske dygnet runt, under olika årstider och väderförhållanden. Detta gäller skuggbildning, landskapsbild, påverkan av hindersbelysning m.m.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län har motsatt sig ändring av MPD:s beslut.

Statkraft Sverige Vind AB har motsatt sig ändring av MPD:s beslut.

UTVECKLING AV TALAN

K.J.

Brister i samrådsprocessen

Områdesavgränsningen av vindparkens delområde Björkvattnet löper tvärs över hans fastigheter XX och XY Enligt 6 kap. 4 § miljöbalken ska sökanden samråda med bl.a. de enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Av förarbetena till 6 kap. 4 § första stycket miljöbalken framgår att med enskilda som kan antas bli särskilt berörda avses framförallt närboende vars fastighet direkt angränsar till det för verksamheten aktuella etableringsområdet. Mot bakgrund av detta är han att anse som särskilt berörd i miljöbalkens mening. Av bolagets samrådsredogörelse framgår att samrådsunderlag skickats till bl.a. markägare i och omkring vindparkerna (1,5 km utanför parkgräns) under april-maj 2014. Det är något otydligt huruvida det ska ha funnits en inbjudan till samråd i det materialet. Bolaget har varken inför eller efter inledandet av samrådsprocessen vid något tillfälle lämnat uppgifter till eller samrått med honom. Han har varken tagit emot något samrådsunderlag eller inbjudan till samråd med bolaget. Bolaget har därmed inte uppfyllt det formella samrådskravet.

Enligt 6 kap. 4 § andra stycket miljöbalken ska samrådet ske i god tid och i behövlig omfattning innan en ansökan om tillstånd görs och MKB upprättas. Omständigheten att han inte kallats till samråd på vederbörligt sätt utgör en väsentlig brist. Han hänvisar till förarbeten till ovan nämnda bestämmelse, prop. 1997/98:45 del II s. 57f samt hänvisar till rättsfallen MÖD 2002:15 och MÖD 2003:88. Mot bakgrund av att bolaget underlåtit att samråda med honom på vederbörligt sätt ska mark- och miljödomstolen ska upphäva beslutet och avvisa bolagets ansökan.

Brister i miljökonsekvensbeskrivningen (MKB)

Bolaget har inte redovisat den förväntade miljöpåverkan på Sundströmsbodarna på XX som ligger cirka en kilometer från etableringsområdet. Bolaget har

underlåtit att samråda med honom i enlighet med miljöbalkens bestämmelser. En höjning av vindkraftverken medför sannolikt en ökad påverkan i form av bl.a. buller, skuggbildning och landskapsförändring. Bolaget har inte visat att det med den avsedda höjningen är möjligt att innehålla meddelade villkor vid Sundströmsbodarna. Detta är en brist i MKB:n och som sannolikt hade kunnat beaktas och föranlett att ansökan fått en annan utformning om vederbörligt samråd hade genomförts med honom.

Sundströmsbodarna ligger inom eller precis på gränsen av bullerkurvan för 40 dB(A) ekvivalent ljudnivå och skuggbildningskurvan för 8 timmar per år. Sundströmsbodarna har inte markerats som en ljudkänslig eller skuggkänslig plats. Platsens utsatthet kan jämföras med Groviksbodarna, en av de mest ljudkänsliga och skuggkänsliga platserna inom etableringsområdet. Bolaget har inte visat att bullernivån vid Sundströmsbodarna inte kommer att överstiga begränsningsvärdena, varken när det gäller ekvivalent ljudnivå 40 dB(A) eller lågfrekvent ljud dB(C)-dB(A) 20 dB. Bolaget har inte heller visat att begränsningsvärdena för skuggbildning inte kommer att överskridas vid Sundströmsbodarna.

Vindkraftverken ska uppföras på en plåtå som ligger cirka 450-525 m.ö.h. och Sundströmsbodarna ligger på cirka 370 m.ö.h. Den nuvarande landskapsbilden utgörs av ett tyst skogs- och fjällandskap och är av kulturhistorisk betydelse. Sundströmsbodarna har en kulturhistorisk bedömning C och finns redovisade i en kulturhistorisk utredning utfärdad av Jämtlands läns museum. Av Sundströmsbodarna återstår en fåbodstuga som nyttjats i 50 år som fritidshus. I anslutning till platsen finns en kulturhistorisk lämning, fångstgropar med RAA-nummer Ragunda 389:1. Det kan inte uteslutas att höjningen av vindkraftverken kommer att förändra denna landskapsbild samt befintliga kulturvärden eftersom de högre verken kommer att kännas närmare och fler verk kommer att synas och höras. Detta framgår inte av MKB:n och har inte beaktats då bolaget inte har uppmärksammat Sundströmsbodarna. MKB:n saknar också en beskrivning av de direkta och indirekta effekterna för närområdets kulturmiljö.

Höjningen av vindkraftverken innebär ett utökat skyddsavstånd på grund av risken för iskast från cirka 345 m till 415 m. Två vindkraftverk vid Räbbmyren kommer att uppföras cirka 100 meter, respektive 300 meter från hans fastighetsgräns. Detta torde föranleda en översyn av områdesavgränsningen.

B.F. m.fl.

Det kan konstateras att det regelverk och den praxis som styr vilka ljudnivåer som samhället accepterar i samband med drift av vindkraftverk är baserat på tidigare studier som utfördes för små vindkraftverk under kort tid i flacka landskap. Under senare år har installerade vindkraftverk i kuperade landskap med varierande klimat cirka fem gånger större effekt och tre gånger högre höjd.

Det är uppenbart att dagens mycket stora vindkraftverk skapar ljudstörningar av en helt annan dignitet än de som uppfördes för 5-10 år sedan och som bolaget refererade till vid samrådsmöte med fastighetsägarna i berörda byar. De ifrågasätter utförda beräkningar och modeller. Av Energimyndighetens rapport Projekt 32437-1 framgår att dessa förändrade faktorer påverkar ljudutbredningen på ett sätt som är svårt att beräkna med de modeller som har används, t.ex. Nord 2000 m.fl. Beräkningsmodellerna för ljudutbredning ger resultat som är i genomsnitt 5 dB(A) för låga. Rapporten redovisar också att s.k. amplitudmodulering förekommer frekvent. Det är väl känt från vetenskapliga studier att amplitudmodulering av ljud och lågfrekventa ljud ökar störningsgraden ytterligare. Förekomsten av ett lågfrekvent amplitudmodulerat ljud förekommer företrädesvis under kvällar, nätter och morgnar. Detta ljud dämpas mycket mindre än ett högfrekvent ljud och är därför märkbart på mycket stora avstånd; rapporter visar att lågfrekvent störande ljud kan observeras på avstånd om 5 - 10 km från anläggningar. Dagens praxis när det gäller acceptabel ljudnivå baseras på ett regelverk som inte fångar vindkraftljudets speciella karaktär. Det saknas en känd metod att minska förekomsten av denna mycket störande ljudtyp som uppstår då vindenergi omvandlas till elenergi med mycket stora rotor.

Det har inte tagits hänsyn till den kumulativa ljudpåverkan som berörda byar kommer att utsättas för på grund av de intilliggande vindkraftparkerna Björkhöjden-Björkvattnet, Ögonfågeln och Björkhöjden.

Länsstyrelsen i Västernorrlands län

Angående yttrande från K.J.

Samrådet har annonserats i lokalpressen och på bolagets hemsida. Samrådsunderlag har enligt samrådsredogörelsen skickats till markägare 1,5 km utanför parkgräns. Någon förteckning över dessa bör kunna redovisas av bolaget. Länsstyrelsen anser att K.J. får betraktas som särskilt berörd och att det i detta fall kan anses tillräckligt att annonsera i aktuella tidningar.

K.J. påstår att konsekvenserna för fritidshuset på Sundströmsbodarna inte har beskrivits i bolagets ansökan. Länsstyrelsen finner att bolaget i ansökan har visat att ljudnivån i aktuellt fall inte ökar vid ökad höjd. Av ljudberäkningarna framgår att ljudet vid Groviksbodarna tangerar 40 dBA. Med anledning av närheten till Sundströmsbodarna kan det antas vara rimligt att denna ljudnivå är aktuell även vid Sundströmsbodarna även om dessa bodar inte utpekats som en ljudkänslig punkt i beräkningarna. De villkor för ljud och skuggor som föreskrivits i grundtillståndet gäller även i ändringstillståndet och omfattar både fritids- och permanentbostäder. Därutöver har ett villkor avseende lågfrekvent ljud föreskrivits. Detta innebär att ljudvillkoren vid aktuell fastighet ska innehållas under förutsättning att den nyttjas som fritidsbostad. Villkoret föreskriver samma ljudnivå som i grundtillståndet.

Angående yttrande från B.F. m.fl.

Länsstyrelsen är som tillsynsmyndighet medveten om att klagomål förkommer och att närboende känner sig störda av ljud. Bolaget har i ansökan visat att ljudnivån i aktuellt fall inte ökar vid ökad höjd för vindkraftverken. De villkor för ljud och skuggor som föreskrivits i grundtillståndet gäller även i ändringstillståndet och omfattar både fritids- och permanentbostäder. Därutöver har ett villkor avseende lågfrekvent ljud föreskrivits. När det gäller kumulativa effekter har dessa redogjorts för i MPD:s beslut. Av dom från Mark- och miljööverdomstolen den 2 mars 2016 i

mål nr M 1064-15 framgår bl.a. att den forskning som för närvarande bedrivs rörande amplitudmodulerat ljud från vindkraftverk ännu inte föranlett någon ändring i Naturvårdsverkets vägledning för buller från vindkraft eller utmynnat i andra vägledande råd eller liknande från annan myndighet. Utifrån detta anser länsstyrelsen att föreskrivna ljudvillkor kan fastställas.

Länsstyrelsen i Jämtlands län

Länsstyrelsen har under flera år bedrivit tillsyn med anledning av klagomål på buller från vindparkerna Ögonfågeln och Björkhöjden/Björkvattnet och har bl. a. förelagt bolaget att genomföra långtidsmätningar för kontroll av uppfyllelse av de villkor om buller som är föreskrivna i vindkraftparkernas grundtillstånd. Villkor om lågfrekvent buller saknas i grundtillståndet men beräkningar och mätningar har genomförts inom ramen för länsstyrelsens föreläggande. Länsstyrelsen har konstaterat att bolaget anlitat ÅF Infrastructure AB (senare Akustikkonsulten) för att genomföra ljudmätningar och beräkningar enligt de standarder som finns. Efter att länsstyrelsen tagit del av delrapporteringar och slutredovisning av genomförda mätningar och beräkningar konstaterade länsstyrelsen i beslut den 3 maj 2016 att samtliga ljudvillkor i grundtillstånden för Ögonfågeln och Björkhöjden/Björkvattnet uppfylldes samt att det lågfrekventa ljudet låg under Folkhälsomyndighetens riktvärde.

Bolaget

Ansökan om ändringstillstånd lämnades in den 4 juli 2014 efter samrådsprocess under våren 2014. Samrådsprocessen skedde med samma krets fastighetsägare och annonsering skedde i samma tidningar som vid tillståndsprövningen av vindkraftsparken under åren 2009-2012 (genom MPD:s beslut den 21 december 2010, dom i MÖD den 21 december 2010 i mål M 145-10 och den 23 november 2011 i mål M 824-11). Det har inte vid tidigare prövningar gjorts gällande att samrådet skulle ha varit otillräckligt eller ha utförts på felaktigt sätt, varken under prövningarna eller efter det att prövningen hade slutförts.

Bolaget genomförde ett omfattande samråd inför ansökans inlämnande, bl.a. skedde annonsering i Länstidningen, Östersunds-Posten, Tidningen Ångermanland, Örn-sköldsviks Allehanda och Ramselebladet. Inbjudan till samrådsmöte sattes också upp på anslagstavlor i närliggande byar och samhällen. Ett fysiskt samrådsmöte hölls i Ramsele. Information har funnits på bolagets hemsida www.vindkraftnorr.se och hänvisning till informationen på hemsidan har funnits med i annonser och utskick. Samråds-kretsen stämdes av med länsstyrelsen vid ett inledande samrådsmöte.

De synpunkter som B.F. m.fl. har framfört i sitt överklagande angående ljudberäkningar, lågfrekvent ljud, kumulativa beräkningar, skuggbildning och påverkan av hindersbelysning m.m. har till fullo bemötts av bolaget vid prövningen i MPD. Frågorna är prövade av MPD och bedömningen är riktig. Föreskrivna villkor kommer även fortsättningsvis att kunna innehållas.

K.J.'s bemötande av bolagets och länsstyrelsens yttranden

Av Länsstyrelsen Västernorrlands yttrande framgår att han i egenskap av fastighetsägare ska anses som särskilt berörd på det sätt som avses i 6 kap. 4 § miljöbalken. Av MKB:n framgår att det i samrådsförfarandet har skett utskick till samtliga fastighetsägare inom 1,5 km från vindparken och bolaget har anfört att samråd har skett med samma krets fastighetsägare och i samma tidningar som skedde vid tillståndsprövningen av vindparken under åren 2009-2012. K.J. förvärvade fastigheterna sommaren 2013 och ingick således inte i den krets fastighetsägare som bolaget samrådde med vid den förra prövningen. Aktuell ansökan om ändringstillstånd lämnades in i juli 2014 och samråd hölls under våren 2014. Han har inte fått något utskick och bolaget kan inte visa upp någon sändlista avseende fastigheten som ligger inom 1,5 km från vindparken. Etableringsområdets yttersta gräns har dragits delvis på och över hans fastigheter.

Det finns inga närmare formföreskrifter i miljöbalken om hur berörda enskilda sakägare ska underrättas. En förutsättning för att annonsering i tidningar ska anses vara en tillräcklig åtgärd är enligt praxis att det sker i en tidning som har en spridning av någon betydelse bland de särskilt berörda. Vid denna bedömning har

man i tidigare avgöranden sökt ledning i 3 § lagen om kungörande i mål och ärenden hos myndighet m.m. (jfr t.ex. Mark- och miljödomstolen vid Östersunds tingsrätts dom i mål M 86-13). Enligt detta lagrum krävs att en lokal dagstidning ska beräknas ha en spridning till minst fem procent av hushållen i orten, alternativt femtio procent av hushållen i en viss kommun inom det berörda området. Av Presstödsnämndens dagstidningsförteckning för år 2014 framgår att ingen av de tidningar som bolaget i aktuellt fall har annonserat i (Länstidningen, Östersunds-Posten, Tidningen Ångermanland, Örnsköldsviks Allehanda och Ramselebladet) har en sådan spridning inom Ragunda kommun. Det kan således konstateras att annonsering i aktuella tidningar inte kan anses ha varit en tillräcklig åtgärd för underrättelse till berörda sakägare, inklusive honom, i detta ärende.

Förutom annonsering i tidningar anger bolaget i samrådsredogörelsen att samrådsinbjudan även sattes upp på anslagstavlor i närliggande byar och samhällen. Vilka dessa byar och samhällen är anger bolaget däremot inte, varför det inte går att bedöma huruvida detta kan anses ha varit en tillräcklig åtgärd för underrättelse till honom. Vid bedömningen om en ansökan ska avvisas på grund av brister vid samrådet ska enligt gällande praxis hänsyn tas till bl.a. verksamhetens art och omfattning samt de allmänna och enskilda intressen som berörs (jfr t.ex. MÖD 2003:88 och MÖD M 1859-14). I aktuellt ärende kan inte uteslutas att han hade kunnat påverka etableringens närmare omfattning och utformning om samrådet hade skett på korrekt sätt. Med hänsyn till att områdesavgränsningen för vindparkens delområde Björkvattnet löper tvärs över hans fastighet kan även konstateras att han i egenskap av fastighetsägare har ett särskilt stort intresse av att veta på vilket sätt bolaget avser att exploatera området.

Han delar även länsstyrelsens synpunkt att kumulativa bullerberäkningar av ljud från samtliga vindparker bör göras. Så länge en sådan beräkning inte har gjorts är det inte möjligt att ta ställning till om ändringen kan anses vara av begränsad betydelse för honom.

Bolagets bemötande av K.J.'s yttranden

K.J. gör gällande att Sundströmsbodarna, som ligger på den fastighet som han har förvärvat, utgör fritidsbostad sedan 50 år och att ett särskilt samråd

borde ha ägt rum med honom och att samrådet i övrigt inte skulle ha gått rätt till. Att Sundströmsbodarna skulle vara fritidsbostad har aldrig tidigare framförts. I detta sammanhang räcker det att konstatera att det inte framgår av några offentliga register att den före detta fäboden utgör ett fritidshus. I fastighetsregistret anges att fastigheten är obebyggd. Inte heller finns något ärende registrerat hos kommunen om detta. Den planerade vindparken kommer inte att beröra K.J.'s fastigheter eftersom bolaget inte har träffat något arrendeavtal med honom eller med den tidigare ägaren av fastigheten, K.J.'s mor. De vindkraftverk som planeras att höjas ligger som närmast mer än 250 meter från hans skogsfastigheter. Han har varit väl medveten om den tillståndsgivna parken. Det följer bl.a. av hans egna yttranden i mål M 86-13 i Östersunds tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom den 3 februari 2014 (s.3 och 5). Bolagets utskick om höjningen skickades till den tidigare ägaren av fastigheten och kom inte i retur. Därutöver annonserade bolaget i fem tidningar, inklusive Jämtlandstidningar, samt informerade på flera anslagstavlor i de omkringliggande byarna, i annonser och på hemsidan. Det förefaller helt osannolikt att K.J. inte skulle ha tagit del av denna information. Om det föreligger ett samrådskrav enligt 6 kap. 4 § p 1 miljöbalken, måste det anses uppfyllt.

Oavsett om K.J. tagit del av informationen eller inte kan en ägare av en skogsfastighet inte anses som särskild berörd enligt 6 kap. 4 § p 1 miljöbalken av en höjning av tillståndsgivna verk enbart för att parken ligger 1,5 km från en på dennes fastighet belägen fäbod, som inte är registrerad som fritidshus i några offentliga register. Vindkraftens uppförande och drift var redan prövade och avgjorda när K.J. förvärvade fastigheten och höjningen av vindkraftverken i den tillståndsgivna verksamheten måste anses vara en fråga av begränsad omfattning. Bolaget har bifogat en kumulativ ljudberäkning som visar att det kumulativa ljudet från samtliga vindparker inte når upp till 40 dB(A) vid fäboden med nu planerade layouter. Höjningen, som inte bedöms påverka ljudnivåerna, är således enligt K.J.'s egen mening av begränsad betydelse och den kan då inte omfattas av samrådskravet enligt ovan nämnda lagrum även för det fall fäboden skulle betraktas som fritidshus.

DOMSKÄL**Kommunal tillstyrkan m.m.**

Bolaget, som genom lagakraftvunnet avgörande beviljats tillstånd till uppförande av vindkraftverkspark på området Björkhöjden- Björkvattnet, har i form av en ansökan om ändringstillstånd yrkat ändring av villkor 3 i tillståndet med begäran om ökning av den maximala höjden för vindkraftverken från nu tillåtna 172,5 meter till 220 meter. Något formellt hinder mot att handlägga bolagets begäran om villkorsändring inom ramen för en ansökan om ändring av tillstånd föreligger enligt domstolens mening inte. 90 vindkraftverk är redan byggda inom delområdet Björkhöjden och den ansökta ändringen avser det återstående delområdet Björkvattnet som omfattar cirka 30 verk. Mark- och miljödomstolen har i slutligt beslut den 16 mars 2016 i mål M 325-16 funnit att något nytt kommunalt tillstyrkande inte krävs för ett ändringstillstånd av förevarande slag.

Domstolen gör samma bedömning i detta mål.

Samrådsprocessen m.m.

K.J. har yrkat i första hand att bolagets ansökan ska avvisas på grund av brister i samrådsprocessen och miljökonsekvensbeskrivningen och i andra hand att sju av de planerade vindkraftverken närmast hans fastighetsgräns inte får höjas. B.F. m.fl. har yrkat att mark- och miljödomstolen upphäver MPD:s beslut

Enligt 6 kap. 4 § första stycket 1 p miljöbalken ska den som avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd samråda med länsstyrelse, tillsynsmyndighet och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Samråd ska hållas i god tid och behövlig omfattning innan en ansökan om tillstånd görs och den miljökonsekvensbeskrivning som krävs upprättas.

Utredningen i målet utvisar att bolaget har genomfört ett samrådsförfarande inför sin ansökan om ändringstillstånd under våren/sommaren 2014. Av bolagets uppgifter framgår att samrådsprocessen genomfördes med samma krets fastighetsägare och med annonsering i samma tidningar som vid prövningen

avseende grundtillståndet för vindkraftsparken. Bolaget har därvid uppgett att annonsering skedde i fem ortstidningar, att inbjudan till samrådsmöte sattes upp på anslagstavlor i närliggande byar och samhällen, att utskick skedde till särskilt berörda inom ett avstånd om 1,5 km, att ett samrådsmöte hölls i Ramsele samt att annonser och inbjudningar hänvisade till bolagets hemsida. Vidare har bolaget oemotsagt anfört att inbjudan skickats ut till den tidigare ägaren av K.J.'s fastigheter och att den försändelsen inte kommit i retur. Med hänvisning till mål M 86-13 har bolaget också gjort gällande att det av K.J.'s egna yttranden i det målet framgår att han varit väl medveten om den tillståndsgivna vindkraftsparken.

Mark- och miljödomstolens bedömer mot bakgrund av ovanstående att det genomförda samrådet inte är behäftat med brister som skulle utgöra skäl att avvisa bolagets ansökan.

Miljökonsekvensbeskrivningen – buller, skuggbildning och landskapsbild

MPD har bedömt att gällande ljudvillkor på 40 dB(A) utomhus ekvivalent nivå vid bostäder kommer att innehållas även om verk inom delområde Björkvattnet når en totalhöjd på 220 meter. En ökning av den maximala höjden medför således ingen ändring av det tidigare bestämda bullervillkoret. Vad gäller lågfrekventa ljud, skuggbildning och landskapsbild instämmer mark- och miljödomstolen i MPD:s bedömning att dessa frågor getts en tillfredsställande belysning i bolagets miljökonsekvensbeskrivning och domstolen finner också att MPD:s villkorsreglering i dessa avseenden framstår som välövervägd.

Mark- och miljödomstolen gör således samma bedömning som MPD beträffande miljökonsekvensbeskrivning, buller inklusive kumulativa effekter, skuggbildning och landskapsbild.

Nu redovisade överväganden innebär sammanfattningsvis att samtliga överklaganden ska avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se **bilaga 3** (DV427)

Överklagande senast den 6 juli 2017. Prövningstillstånd krävs.

På mark- och miljödomstolens vägnar

Göran Simonsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Simonsson, ordförande, och tekniska rådet Lars Edlund samt de särskilda ledamöterna Sven-Olof Gustafsson och Krister Frykberg. Föredragande har varit beredningsjuristen Britt Inger Johansson.

Skiljaktig mening, se **bilaga 1**

Krister Frykberg är skiljaktig och anför följande:

Strömsunds kommun har motsatt sig ändring av tillståndet och menar att ändringen förutsätter kommunens tillstyrkan enligt MB 16:4. Kommunens tillstyrkande enligt MB har en motsvarighet i PBL:s ”planmonopol”. Planmonopolet omfattar såväl markanvändningen som utformning och andra egenskaper hos bebyggelsen. Det är enligt min mening tveksamt, och inte slutligt avgjort i domstol, att ”vetot” i vindkraftsärenden skulle vara begränsat till endast markanvändningen. Verkens höjd och andra egenskaper i den ursprungliga ansökan kan ha betydelse, kanske även en avgörande betydelse för om kommunen tillstyrker eller inte.

Om ett tillstånd kan ändras i väsentligt avseende mot kommunens vilja så kan det skapa osäkerhet kring ”vetots” betydelse. En tänkbar, olycklig följd vore också om kommuner i känsligare ärenden skulle välja att avstyrka som en slags gardering mot eventuella senare tillståndsändringar.

Jag anser att tillståndsändringen bör hanteras enligt MB 16:4 och att kommunens överklagande ska bifallas.

I alla andra avseenden ansluter jag mig till domen.